

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS KALBOS PAGRINDU LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRO 2019 M. BALANDŽIO 1 D. ĮSAKYME Nr. A1-183 TYRIMO

2019-06-07 Nr. (19)SN-100)SP-71
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2019 m. gegužės 8 d. gautas pareiškėjo (duomenys neskelbtini) (toliau vadinamas ir Pareiškėju) skundas, kuriame teigiama, kad 2019 m. balandžio 4 d. Valstybės tarnybos departamento interneto svetainėje paskelbtas konkursas užimti Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus (toliau – Direktorius) pareigas (skelbimo Nr. 41094). Skelbime dėl Direktorius pareigų pateiktas Direktorius pareigybės aprašymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. A1-183 (toliau vadinamas ir Pareigybės aprašymu). Pareigybės aprašyme nurodytas specialusis reikalavimas – mokėti anglų kalbą B2 lygiu. Pareiškėjo teigimu, šis reikalavimas pažeidžia jo, kaip pretendento į Direktorius pareigas, lygias galimybes ir diskriminuoja jį kalbos pagrindu.

Reikalavimas mokėti anglų kalbą Direktoriumi nėra pagrįstas, nes Pareigybės aprašyme nėra nei vienos funkcijos, kuriai tinkamai atlikti būtų būtinos anglų kalbos žinios. Tam, kad būtų tinkamai organizuota Socialinių paslaugų priežiūros departamento veikla, Pareiškėjo manymu, užtektų mokėti bet kurią kitą užsienio kalbą – prancūzų arba vokiečių.

Pareiškėjas pažymėjo, kad Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme, Priėmimo į valstybės tarnautojo pareigas organizavimo tvarkos apraše, patvirtiname Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1176, nėra reikalavimo valstybės tarnautojams mokėti būtent anglų kalbą.

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – Lygių galimybių kontrolierė) 2019 m. gegužės 17 d. raštu Nr. (19)SN-100)S-361 kreipėsi į Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministeriją (toliau – Ministerija), prašydama per 5 darbo dienas

nuo reikalavimo gavimo dienos (kuo skubiau) pateikti paaiškinimą: kokiais kriterijais ir teisės aktais remiantis Direktorius pareigybės aprašyme nurodytas reikalavimas – mokėti anglų kalbą pažengusio vartotojo lygmens B2 lygiu; kodėl reikalaujama mokėti anglų kalbą, o ne kitą (-as) užsienio kalbą (-as); kokios funkcijos, numatytos Direktorius Pareigybės aprašyme, atitinka minėtą specialųjį reikalavimą, t. y. kokioms funkcijoms atlikti yra reikalingos anglų kalbos žinios pažengusio vartotojo lygmens B2 lygiu. Kartu prašyta pateikti kitą, reikšmingą informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2019 m. gegužės 23 d. Tarnyboje gautame Ministerijos rašte Nr. (2.28-44)SD-2737 „Dėl informacijos pateikimo“ nurodoma, kad Pareiškėjas nedalyvauja konkurse užimti Direktorius pareigas, tačiau ginčija specialiojo reikalavimo – mokėti anglų kalbą – pagrįstumą. Ministerija taip pat pažymėjo, kad Pareiškėjas pateikė skundą Vilniaus apygardos administraciniam teismui, kuris 2019 m. gegužės 7 d. nutartimi Nr. I-3479-1066/2019 įpareigojo Ministeriją pateikti procesinius dokumentus. Skundų, pateiktų Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai ir Vilniaus apygardos administraciniam teismui, reikalavimai sutampa. Ministerija nepateikė informacijos Tarnybos rašte Nr. (19)SN-100)S-361 suformuluotais klausimais, nes, vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 27 str. 1 d. 4 punktu, lygių galimybių kontrolierius negali nagrinėti skundo, kuris yra nagrinėjamas teisme.

Kartu su raštu Ministerija pateikė Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 gegužės 7 d. nutartį Nr. I-3479-1066/2019, kuria nutarta Pareiškėjo skundą priimti.

2019 m. gegužės 29 d. Ministerija pateikė Tarnybai Pareiškėjo skundo, pateikto Vilniaus apygardos administraciniam teismui, kopiją.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. balandžio 1 d. įsakymas Nr. A1-183, kuriuo patvirtintas Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus pareigybės aprašymas,

neprieštarauja Lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 d. 1 punktui, nustatančiam valstybės ir savivaldybės institucijoms ir įstaigoms pareigą užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Pažymėtina, kad tiek Europos Sąjungos, tiek nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija, pačia bendriausia šio žodžio prasme, reiškia teisių sumažinimą arba atėmimą tam tikrai kategorijai asmenų dėl kokių nors požymių. Diskriminacijos sąvoka paprastai siejama su lygių galimybių, lygiateisiškumo pažeidimu, o nediskriminavimas – su asmenų lygaus traktavimo, lygių galimybių realizavimo kategorijomis. Konstitucinė diskriminacijos samprata atskleidžiama pasiremiant Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str., kuriame numatyta, kad įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs, ir nurodoma, jog žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu.

Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas pažeidžiamas, kai tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, yra kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, pilietybės kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija draudžia bet kokia diskriminaciją, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos.

Nagrinėjamu atveju Pareiškėjas kreipėsi į Tarnybą, teigdamas, kad Pareigybės aprašyme nurodytas specialusis reikalavimas – mokėti anglų kalbą B2 lygiu, pažeidžia jo, kaip pretendento į Direktorius pareigas, lygias galimybes ir diskriminuoja jį kalbos pagrindu. Reikalavimas Direktoriui mokėti anglų kalbą nėra pagrįstas, nes Pareigybės aprašyme nėra nė vienos funkcijos, kurią tinkamai atlikti būtų būtinos anglų kalbos žinios. Tam, kad tinkamai organizuotų Socialinių paslaugų priežiūros departamento veiklą, Pareiškėjo manymu, vadovui užtektų mokėti bet kurią kitą užsienio kalbą – prancūzų arba vokiečių.

Pagal Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 9 str. 4 dalį, į valstybės tarnautojo pareigas priimami asmenys turi atitikti specialiuosius reikalavimus, nustatytus teisės aktuose arba pareigybės aprašyme. Pareigybės aprašyme negali būti nustatyti tokie specialieji reikalavimai, kurie nebūtini pareigybės aprašyme nustatytoms funkcijoms atlikti. Į karjeros valstybės tarnautojo pareigas priimamam asmeniui nėra privalomas reikalavimas turėti valstybės tarnybos stažą, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus.

Atliekant vertinimą, ar Pareigybės aprašyme nustatytas specialusis reikalavimas – mokėti anglų kalbą pažengusio vartotojo B2 lygiu – neprieštarauja Lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 d. 1 punktui, būtina įvertinti, ar šis reikalavimas buvo būtinas pareigybės aprašyme nustatytoms funkcijoms atlikti.

Nagrinėjamu atveju Ministerija Tarnybai pateikė Vilniaus apygardos administracinio teismo nutartį, kuria priimtas Pareiškėjo skundas „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. balandžio 1 d. įsakymo Nr. A1-183 panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus“. Teikdamas skundą teismui, Pareiškėjas vadovavosi Lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 d. 1 punkto ir 7 str. 1 punkto nuostatomis bei prašo panaikinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. balandžio 1 d. įsakymą Nr. A1-183; taikyti reikalavimo užtikrinimo priemonę – nutraukti konkursą Direktorius pareigoms užimti.

Skunde, pateiktame Tarnybai, Pareiškėjas prašo ištirti skundą dėl lygių galimybių pažeidimo ir siūlyti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministrui nutraukti lygias galimybes pažeidžiančius veiksmus.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 27 str. 1 d. 4 punktą, lygių galimybių kontrolierius atsisako nagrinėti skundą, jeigu skundas tuo pačiu klausimu buvo išnagrinėtas, yra nagrinėjamas arba pagal įstatymus turi būti nagrinėjamas teisme.

Atsižvelgiant į tai, kad skundas dėl Pareigybės aprašyme išdėstyto specialiojo reikalavimo – mokėti anglų kalbą pažengusio vartotojo B2 lygiu – nagrinėjamas Vilniaus apygardos administraciniame teisme, lygių galimybių kontrolierius negali atlikti tyrimo dėl tų pačių aplinkybių, kurios yra nagrinėjamos teisme.

Atkreiptinas dėmesys, kad lygių galimybių kontrolierius atlieka nepriklausomus tyrimus, susijusius su diskriminacijos atvejais, ir nepriklausomas diskriminacijos padėties apžvalgas, skelbia nepriklausomas ataskaitas, teikia išvadas ir rekomendacijas bet kokiais su diskriminacija susijusiais klausimais dėl šio įstatymo įgyvendinimo, taip pat pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms dėl teisės aktų tobulinimo ir lygių teisių įgyvendinimo politikos prioritetų, vykdo prevencinę ir švietėjišką veiklą, lygių galimybių užtikrinimo sklaidą (Lygių galimybių įstatymo 17 str. 2 d.).

Pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 60 str., tam tikros srities specialistas kviečiamas tais atvejais, kai nagrinėjant administracinę bylą teisme reikia specialiųjų žinių dokumentams, daiktams ar veiksams ištirti ir įvertinti. Specialisto paaiškinimai gali būti surašomi atskirame dokumente, kuris turi būti pasirašytas. Tuo atveju, jei Vilniaus apygardos administracinis teismas nuspręstų, kad nagrinėjant Pareiškėjo skunde išdėstytas aplinkybes reikalinga specialisto išvada, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos atstovas galėtų tokią išvadą pateikti.

Remiantis išdėstytais argumentais, konstatuotina, kad Lygių galimybių kontrolierė negali atlikti tyrimo, ar Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. balandžio 1 d. įsakymas Nr. A1-183, kuriuo patvirtintas Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus pareigybės aprašymas, neprieštarauja Lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 d. 1 punktui, nustatančiam valstybės ir savivaldybės institucijoms ir įstaigoms pareigą užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, nes Pareiškėjo skundas tuo pačiu pagrindu nagrinėjamas Vilniaus apygardos administraciniame teisme.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 17 str., 27 str. 1 d. 4 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Atsisakyti nagrinėti Pareiškėjo skundą.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Ministeriją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė